

Pa še nekaj! Omožena učiteljica, ki bi ne mogla dalje poučevati ter bi opešala morda fizično in moralno, bi prišla tako po najbolj naravnem potu do penzije, za katero se bomo sedaj, bojim se, zaman potegovali. — Govore, da bi učiteljice, ki bi še dalje ostale v službi, nihče ne poročil iz ljubezni, ampak iz koristnosti. Dvomim jako, da bi učiteljice, ki bi mesečno dobivale 80—90 K in več penzije, poročil vsak iz gole ljubezni? Ali o tem pozneje, ako bo potreba.

Tržačanka.

Celibat učiteljic.

V zadnjem „Učiteljskem Tovarišu“ omenja pod naslovom „Celibat učiteljic“ pisateljica dotičnega članka, da je navedla tov. G. za odpravo celibata razloge jako dvomljive vrednosti. Obenem izraža tudi nado, da se gotovo oglasi katera, ki jih bo izkušala ovreči. In takoj sem se odločila, da saj deloma izpodbijem te zares dvomljive razloge.

Takoj v začetku svojega referata vzklika gđ. G.: „Vrlina za šolo od poročene žene ne opažam nikake!“ Jaz pa trdim, da! Učiteljica-mati pozna otroško dušo bolj kakor neporočena učiteljica in ravno iz tega spoznanja vzkličejo najlepši sadovi. Upam si reči, da imam v šoli, odkar sem poročena, še bolj uspehe, nego preje, ker ravno sedaj, ko sem sama mati, popolnoma umevam, kak neprecenljiv zaklad prepustite starši učiteljici z istim dnem, ko zapisejo otroka v šolo. Uspehi v mojem razredu sedaj prav nič ne zaostajajo za onimi mojih neporočenih kolegic in kolegov. Da me to moje domnevanje ne vara, o tem me med drugim prepričujejo tudi pohvalni izrazi mojih višjih. Z zadovoljstvom zrem na izročeno mladež.

Da bi zaraditega, ker poučujem 20 ur na teden, ne imela časa vzgajati svojih lastnih otrok, to bi bil jalov izgovor, zakaj več ko toliko časa porabijo poročene žene, ki niso učiteljice, za kuho in gospodinjstvo, česar poročeni učiteljici ni treba, ker ima lahko za to delo služkinjo. S tem pa ni rečeno, da se ji ni treba baviti z gospodinjstvom. Tako velikega stanovanja pa učiteljica itak nima, da bi mu ena sama oseba ne bila kos, in takih specialitet v kuhinji tudi ne bo zahtevala, da bi ji bilo treba zato posebno izvežbane kuharice, ki bi stala vedno pred ognjiščem.

Poznam življenje učiteljic in učiteljev in med njimi poznam le malo takih, ki bi bili razvajeni z delikatesami in specialitetami. Poznam dve sestri učiteljici, ki služujeta na eni šoli ter si sami kuhata vso hrano, pri tem pa šola niti najmanj ne trpi. Poročeni učiteljici ostane torej še dovolj časa za opazovanje duševnih in telesnih pojavov svojih otrok. Ko gre učiteljica-mati zjutraj ob pol osmih v šolo, njeno dete še spi, večji otroci pa gredo z njo v šolo. Ko pride iz šole, velja nje prvi pogled malemu ljubčku, ki sedi pri svoji mizici, zadovoljno se smeje in igrajoč s kockami, s svojo punčko ali s konjičkom. Popoldne, ko je učiteljica-mati v šoli, nje dete spi, po šoli pa se z njo izprehaja, z njo kramlja in z njo ljubkuje. Pri vsem tem pa ji ostane še čas, da se pripravlja za šolo in da se nadalje izobrazuje. Čestokrat pa primanjkuje ljudem sploh zaraditega časa, ker si ga ne znajo primerno razdeliti.

Dalje navaja tov. G., da bi služkinje plašile v odsotnosti učiteljice-matere otroke s pripovedkami o strahovih. Učiteljica mora vendar s svojim nastopom in s svojim delovanjem zbuditi spoštovanje ne le pri šolskih otrocih, ampak tudi pri njih starših. Kako bo pa to dosegla, ako niti na svojo služkinjo ne more toliko vplivati, da bi ta v njeni odsotnosti upoštevala njene želje in ukaze. Seveda bi šlo z vzgojo vse narobe, ako bi se z deco bavila izključno služkinja; toda če ta ve, da čuje nad njo pazno oko gospodinje-učiteljice, se bo gotovo trudila ustreči njenim zahtevam.

G. G. piše tudi o učiteljicah, ki nimajo za šolo poklica. O takih pa je moje mnenje, da je boljše, da službe sploh ne nastopijo, ampak, da gredo v kak urad ali da se poročijo, kakor meni tov. G., z izborna situiranim možem, da bodo lahko doma lenarile in trpinčile služkinje s svojimi kapricami.

G. G. je tudi mnenja, da bodo učiteljice, ki žele poroko, slutiti, da jih bodo zaročenci vedli pred oltar zaradi nadaljnjega službovanja. Kaj pa tiste neveste, ki so tako srečne, da imajo doto? One naj torej po njenem mnenju razdele denar — recimo — v dobrodolne na-

mene in naj pridejo praznih rok v naročje svojemu ženinu, bodo vsaj prepričane, da jih je poročil zgolj iz ljubezni. Dalje omenja tudi, da so med Slovenkami najbrže za poroko le mlade učiteljice in take, ki se žele poročiti s človekom mizernih dohodkov. Po mojem naziranju učiteljica pač ne bo poročila moža, ki bi ga nadkriljevala v naobrazbi. Najčestje se bo zgodilo, da bo sklenila zvezo s svojim stanovskim tovarišem. Vzemimo, da v takem slučaju službuje učiteljica razen iz ljubezni do svojega poklica tudi za to, da omogoči s tem, da se njenemu možu ni treba v prostem času pehati za postranskimi zaslužki, marveč da tedaj deluje zunaj šole brezplačno za narod. Zasluži li taka učiteljica-mati, da jo g. G. podcenjuje?

Čudno zveni tudi stavek, da bi poročena učiteljica neprijetnosti, ki bi jih imela v lastnem domu, stresla nad nedolžnimi šolskimi otroki. Tu se usojam le vprašati: Ali je življenje neporočene učiteljice nepregledna vrsta samih lepih solčnih dni? Ali nima tudi ona mračnih in temnih ur? O, gotovo! Saj življenje ne prizaneša nikomur! Plemenito dekle in istotako žena bo v takem slučaju čutila v sebi gotovo toliko odpora in toliko pravičnosti, da se ne bo znašala nad nedolžnimi otroci v šoli.

Slednjič je seveda mogoč slučaj, da je poročena učiteljica v blagoslovljenem stanju. Bo li stala taka učiteljica kar naenkrat pred svojimi učenci na vzvišenem katedru v zadnjem štadiju? Ne, saj se ves proces vrši tako počasi, tako polagoma, da čestokrat niti odrasli tega ne zapazijo. Sicer se bo pa umela učiteljica svojemu stanju tako primerno obleči, da se ji bo poznalo čim najmanj. Otroci prvih razredov tega gotovo ne bodo vedeli, a večji dan na dan opazujejo enake slučaje pri svojih materah in drugih jim dragih osebah, saj večji del dneva prebijejo izven šole, ne pa v šoli, kakor trdi tov. G. In zopet lahko trdim, da v enakih slučajih nisem čula še nikdar najmanjše opazke niti od svojih, niti od drugih učencev, za kar sem se nalašč večkrat informirala pri svojih kolegicah.

Prazen je tudi strah tov. G., da bi nastale zaraditega, da se poveri poročeni učiteljici pouk prvega razreda, na šoli razprtije, ker poznam prav mnogo takih kolegov in kolegic, ki se branijo prvega razreda z vsemi štirimi. Ravno iz tega razloga sem jaz na ljubav svojim starejšim kolegicam učila pred svojo poroko štiri leta v prvem razredu.

K sklepu se upam trditi: Učiteljica, ki je bila vestna pred poroko, ostane tudi potem, če ne boljše — vsaj taka. Svoji družini bo pa skrbna gospodinja in vrla mati.

Iz teh razlogov bi priporočala tržaškim kolegicam, naj se oprimejo tiste struje, ki je proti celibatu. Omožena.

Klerikalci so povsod enaki.

V koroškem deželnem zboru je stavil krščanski socialc K r a m p l predlog, da se uvede le šestletna šolska obveznost. — Klerikalci so pač povsod enaki: ljudstvu kolikor najmanj mogoče izobrazbe!

Še o celibatu učiteljic.

V preteklem četrtku je učit. društvo v Trstu sklicalo svoje člane in članice k sestanku. Ni mi bilo znano, kaj bo na dnevnem redu, ali najmanj je bilo pričakovati zopetno debato glede možitve učiteljic, zakaj da je bil referat g. Gregoričeve sprejet z enoglasnim odobravanjem, dokazuje že dejstvo, da je njen memorandum zadobil po mnenju tovarišice nekoliko izpremembro in bil takoj varno spravljen. Vse to so storile tovarišice brez najmanjšega usiljevanja.

Zato sem prisostvovala z vsem cinizmom ulogi svojih kolegic, ki so na II. sestanku ob nenavzočnosti g. G. in nekaterih kolegic našega mišljenja odobravale referat tovarišice Pakiževe.

To je pač vprašanje, tiče se nas samih, zato mislim, da bi se me lahko medseboj pomenile in prihranile g. kolegom zabavljanje in zabavo.

Ali bolj kot izpremenljivo naziranje svojih tovarišic me je zadel ostri neopravičeni odgovor gospe „—nove“ v zadnjem „Tovarišu“, iz katerega sika morda bolj osebna mržnja ne-

goli stvarno nasprotovanje.*) Tovarišici „—nove“ svetujem, da prečita pazljivo tozadevni referat g. G., v katerem dokazuje pač le to, da poročena učiteljica ne zamore postati boljše učiteljica, ampak kvečemu slabša mati in soproga. G. G. nasprotuje tudi omožitvi učiteljic v prvi vrsti z ozirom na mlajše kolegice, češ, kdaj dospo one na vrsto, ako bodo omožene učiteljice nadalje, zakaj opazka nekega tovariša, da si mlajše učiteljice lahko iščejo službe pri pošti in trgovini, je pač brez nog in glave. To lahko napravi tudi vsaka ljudskošolska učenka. Sploh pa pobijamo zakon omoženih učiteljic tudi iz razloga, ker z uvedbo tega odpade do slej 2000—4000 K uživane odpravnine, ki jo o priliki poroke pokloni magistrat svojim učiteljicam, odpade namreč i onim učiteljicam, ki bi po poroki ne hotele ali ne mogle nadalje učiteljicati.

Sicer pa ni le g. „—nova“ premnogokrat krenila s pots, marveč pripisuje g. G. celo one nedostatke, ki jih ta v svojem referatu naravnost pobija, n. pr. glede učiteljic, ki delujejo le za mesečno plačo. Pač redka med omoženimi, ki bi se ne žrtvovala za to. Rado vedna sem, kako g. „—nova“ organizuje žensko okoli sebe, ga poučuje v gospodinjstvu — žal, da na učiteljsko nismo imeli takega kurza! — in vzgajanje dece. Za Boga, od kod naj jemlje omožena učiteljica še za to čas? „Brigajte se rajše za svojo hišo“, tako bi jo utegnili zavrniti katera naših resolutnih žensk. In imela bi prav! Ko se uvede na naših učiteljskih tozadevni strokovni pouk, potem govorite!

Odveč je končno vsaka beseda glede možitve učiteljic, ker so se Italijanke ravno sinoči na poslednjem sestanku z vso vnemo uprle možitvi. Umevno pa je, da magistrat uvaža prej njih mnenje nego naše.

Kako mislijo tovarišice iz drugih okrajev smo spoznale iz čestitk, ki jih je dobila gđ. G. na svoj referat. Prav zaradi tega sem si izprosila za priobčenje to-le pismo s Kranjskega:

Velecenjena gospica tovarišica!

Pravkar sem prečitala Vaš „izboren referat „O možitvi učiteljic“ v našem „Tovarišu“.

Govorili ste mi iz srea, zato Vam v duhu stisnem roko ter zakličem: Živela!

Ne morem si misliti inteligentne ženske, pri kateri mora prevladati vselej razum nad srcem, da bi z odprtimi očmi takorekoč silila v brezno križev, težav, bolezni, skrbi in revščine, da bi vzela moža, ki ni nič! Moje mnenje je: Učiteljica naj stopi v zakon le tedaj, ako si s tem izboljša svoje stališče, pridobi na ugledu, t. j., da jo mož vzdigne na višjo stopnjo soc. življenja.

Kakor rečeno, pri inteligentni, duhoviti ženi mora vedno prevladati razum. — Zmaga razuma ima redkokdaj slabe posledice, kakor kes, obup, žalost, prevara. — Kogar pa vodi edinole ona toli oboževana kopa mesa, ki jo imenujemo srce, no, tak revež ne pride brez kesanja v življenje, ki je sploh le ena sama prevara. Za nas učiteljice zadostuje zavest in prepričanje, da bi bilo pač sramotno se možiti pod našim stanom. Zakaj zadovoljno se smehljajočo staro devico imajo pač povsod rajše nego objokano, sestrado in v stare cape zavito omoženo učiteljico, katere mož, na vsak vinar pazi, da ga pač sama ne obrne posvoje.

Brr — pred tako bodočnostjo! Škoda, da imamo v našem stanu nekaj takih, ki nam škodujejo na ugledu, pobere vsakega, kdor se jim približa, potem pa take reve še nekako ponosno svojo glavico sučejo, češ, moža imam!

Blagovolite sprejeti iskren pozdrav od Vaše Vam po duhu sorodne tovarišice

I. I.

X + Y.

Literarna zgodovina narodnega gospodarstva.

Izbrani eseji.

Spisal F. L. Tuma.

Stari vek.

Zgodovina narodnega gospodarstva se vobče pričinja s prvimi viri, ki so nam znani o človeškem rodu. Tako so delali vsi nemški kameralisti v osemnajstem stoletju. Oeconomische Fama (Frankfurt 1729) nam razlaga v prvem poglavju Vom Zustand des Oecon-

*) To ne more biti res!

U r e d n.

mischen Policey- und Cameral-Wesens vor der Sündfluth, potem prične Von desselben Wesens Zustand nach der Sündfluth, insonderheit bey den Israeliten itd. Tako mora pričeti vsak gospodarski zgodovinar tudi danes.

Literarna zgodovina narodnega gospodarstva se prične tam, kjer se pokaže prvi pričetki sistematičnega premišljevanja o ekonomskih pojavih. Na kateri stopnji človeškega razvoja zasledimo to prvo sled?

Gotovo ne poprej, dokler si ni izvolil človek gotovega kraja kot svoje stalno bivališče. Šele iz združenega bivanja nastanejo taki konflikti: posamezni dogodki sumirajo v enoten tipičen pojav in postanejo s tem predominujoč Faktor v to ali ono smer. Iz tega izvira, da se ne moremo baviti z narodi divjaške ali barske stopnje, kar je temveč naloga etnologije, in ravno tako ne z narodi-pastirji ali nomadi, komunisti ali zadrugarji, kakor so bili prvi Slovani. Gorej omenjeni gospodarski konflikti so se pokazali šele na tisti stopnji civilizacije, ko so prodrli posamezni gospodarski elementi ozko hišno mejo in postali s tem samostojen pojav v splošnem družbenem življenju. Delitev dela je predpogoj človeški civilizaciji in kulturi.

Vir in početek le-tem iščemo v Aziji. Kitajci so so nam do danes znani kot narod z najstarejšo civilizacijo, stara Indija nas navdaja z občudovanjem s svojo veliko kulturo. Ali literarno vemo o teh narodih do danes razmeroma malo. Težišče našega prvega zanesljivega znanja je potisnjeno nekoliko proti zapadu v skupino, h kateri prištevata tudi stari Egipt.

V teh orientalskih teokracijah se pričinja prvo razmišljanje o gospodarskih pojavih. Že pojav kast sam na sebi nam kaže velik korak v razvoju delitve dela. Eni so skrbeli za vsakdanji kruh, drugi so bili vojščaki in branili zemljo in rod pred sovražnimi napadi, tretja kasta je bila duhovniška. Ako se bavimo z etnološkim študijem današnjega primitivnega človeka Afrike, Avstralije in raznih Arhipelov, se nam ne bo zdelo posebno čudno, ako si je pridobila poslednja tako mogočen vpliv nad vsemi drugimi. Izmed vseh kast je ostala do danes duhovniška povsod najkonservativnejši element vsake družbe. Cerkev je hotela vedno zbirati, konsolidirati in organizirati, zvezati rodove v močne skupine, vojna in politika razdira, snuje novo in zato napreduje.

Take orientalske teokracije so se nam ohranile v centralni Aziji do danes, in če upoštevamo konservativnost njih vodilnih duhovniških elementov, potem jih smemo pričakovati tam tudi še čez tisoč let na razmeroma ravno isti stopnji, kakor so danes in kakor so že več tisočletij nazaj.

Duhovniška kasta si je prva postavila svoja stalna bivališča. Že njih stavbe nam izpričujejo, da niso bile sezidane le za mimogredoč pomen: cerkev zida povsod najmočnejše in najtrdnjše, zakaj ona hoče tam ostati, kjer se nastani, preživeti hoče vse drugo. Okolo močnih samostanov orientalskih menihov so nastale prve stalne naselbine človeštva. Duhovniki varujejo stare običaje, ki so jim dali oblast, ljudstvo hočejo obvarovati pred novotarijami: tako predpisujejo v teh teokracijah čas, način in vrsto produkcije do danes. Globoka notranja zveza med vero in filozofijo, kjer se ne izčrpuje religija v šablono kulta in postane s tem takorekoč le borba za vsakdanji kruh, ampak je v prvi vrsti ravno tako vprašanje srca kakor razuma, iz te notranje zveze pravzaprav šele izhaja — iz tega neprestanega iskanja po moralni popolnitvi človeka nam je lahko umeti, ako so duhovniki teh teokracij do danes proti posvetnemu bogastvu, ako žive sami kot reveži in se posebno bojujejo proti pohlepnosti in lakomnosti, ker po njih versko-filozofskem spoznanju odvrča to dvojje najbolj človeka od božanstva. (Dalje.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učit. društvo bo imelo v nedeljo, dne 6. marca, o b t r e h popoldne, v I. mestni šoli, redni občni zbor z običajnim vzporedom.

K mnogobrojni udeležbi vabi

o d b o r.

Štajersko.

Šmarško-rogaško učit. društvo ima svoj občni zbor dne 3. sušca 1910 ob pol 10. uri popoldne v Šmarju s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Poročilo tajnika in blagajnika.

4. Volitve.
5. „O zavarovanju“ — poroča tovariš Frilce.
6. Slučajnosti.
Ob 9. uri dopoldne je pri Gradu odborova seja.
K mnogobrojni udeležbi vabi
predsednik
Učiteljsko društvo za ormoški okraj
zboruje v četrtek, dne 3. marca t. l., ob 10. uri dopoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega občnega zbora.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Volitev 2 delegatov za „Zvezo slov. štaj. učiteljev in učiteljic v Celju“.
4. Nasveti in slučajnosti.
5. Predavanje in demonstracija s skioptikom tovariša Ludovika Černeja iz Griž pri Celju.

K prav obilni udeležbi vabi
odbor.
Eno uro pred zborovanjem se vrši na istem mestu odborova seja v svrhu konstituiranja odbora.

Vse učiteljstvo se opozarja na knjige Slov. Šol. Matice za 1909, ki se dobe pri društvenem predsedniku.

Slovenjebistriško učit. društvo zboruje dne 3. sušca t. l. ob 10. uri dopoldne v hotelu „Avstrija“ v Slov. Bistrici.

- Vzpored:
1. Zapisnik.
 2. Dopisi.
 3. V zadevah socialnega odseka.
 4. Volitev „Zaveznega“ delegata.
 5. Predavanje o. kr. učitelja godbe, lg. H. Družoviča, o metodi pouka v petju.
 6. Slučajnosti.

Kdor ima H. Družovičevo „Pesmarico“ naj isto prinese seboj.

Z ozirom na strokovno predavanje g. Družoviča se vabi vse učiteljstvo okraja — tudi neudeležbi.

Joško Koki,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj ima svoje prihodnje redno zborovanje dne 6. sušca t. l. v Brežicah. Ker je tega dne ob 8. uri zjutraj tudi sestanek šolskih voditeljev brežiškega in sevnjskega okraja, se prične društveno zborovanje šele ob 10. uri dopoldne in se vrši po sledečem vzporedju:

1. Čitanje zapisnika občnega zbora.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Volitev delegatov za „Zvezo slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem“.
4. Družovič „Pesmarica“ — poročevalc tov. Supan.
5. Želje in nasveti.

Obilne udeležbe pričakuje
odbor.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v nedeljo, dne 6. marca (torej ne 19. marca) t. l., v okoliški šoli v Celju z nastopnim vzporedom:

A) točno ob 10. uri: razkazovanje slik na društvenem skioptikonu; razkazuje tovariš Černej.

- B) Društveno zborovanje.
Dnevni red:
1. Zapisnik.
 2. Dopisi.
 3. Društvene zadeve, vprašanja, vprašalna skrinjica.

4. Poročilo računskih preglednikov.
5. Izvolitev odposlancev k „Zvezi“.
6. informativen razgovor, kako se telovadi na našiholah.

7. Razgovor o uvedanju novih zvezkov.
8. Podavanje o gojitvi društvenega življenja.
9. Slučajnosti.

Opomba: Zborovanje se je moralo preložiti zaradi občnega zbora „Zveze“. Cenjeni društveniki in društvenice se prosijo, da bi se za vzporedje zanimali, posebno ga naj blagovoli vsak vsaj prečitati. Kdor bo zadržan, naj blagovoli kako kronico nakazati socialnemu odseku. Prijatelji učiteljstva dobro došli.

Na snidenje vsem klice:
Fr. Brinar,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bo zborovalo dne 3. marca ob 10. uri po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik z dne 13. januarja 1910.
2. Dopisi.
3. Poročilo o delovanju društva v minulemu letu.
4. Poročilo o denarnem stanju našega društva.
5. Predlogi, nasveti, slučajnosti.

Razni dopisi čakajo rešitve in o nekaterih nujnostih je treba sklepati.
Polnoštevilne udeležbe se nadeja
odbor.

Učiteljsko društvo za konjski okraj je zborovalo dne 6. januarja v Konjicah ob jako obilni udeležbi; bilo je navzočih 25 udov, celo tovariša Bepiča je privabilo prijazno soluce z visokega Pohorja.

Tov. predsednik B. Serajnik je v obširnem govoru spodbujal tovarišice in tovariše k živahnemu društvenemu delovanju. Posebno je poudarjal k skupnemu delovanju, ker brez edinstva ni prihodnosti. Naše društvo naj nam bo vežbališče, kjer se brusijo in vadijo „duha bistri meči“. Vsem je znano, kako neprestano na-

preduje svet. Kdor hoče v resnici živeti, mora tudi napredovati s svetom. Človek, ki ne napreduje, zaostaja. Ako opazujemo svet, vidimo, da vse hrepeni po višji izobrazbi. In v tem valovitem toku bežečega časa ne sme izostati učiteljstvo, ki se pristiha tudi med olikane, brez napredka! Želi, da bi se nade, ki jih gojimo že leta in leta, uresničile vsaj v tem letu.

Nato pozdravi predsednik navzočo gđ. tovarišico Klančnikovo.

Na vrsto je prišlo predavanje tov. Schella o etični vzgoji. Njegovo predavanje je bilo — kakor že večkrat poprej — jako znamenito. Temeljito predavanje nam je tovariš še posebno pojasneval na raznih primerah. Kazal je na vrline te vrste vzgoje. Vsi smo s posebno pozornostjo poslušali njegova izvajanja. Da se po izbornem referatu nihče ni oglasil k razpravi, je umevno. Predsednik omenja, da se mora baviti učiteljstvo tudi s to vrsto vzgoje.

Na predlog tov. Brumna se dovoli prispevati za dva iztisa „Učit. Tovarisa“ za njega razširjanje med ubožnimi slovenskimi učiteljskimi.

Tov. Schell predlaga naj si „Domače ognjišče“ naročajo šole same ter to posebno priporočajo voditeljem.

Na predlog tov. Brumna se sklene, da se spomladi zopet začne z roditeljskimi sestanki, po možnosti po vsem okraju, kjer dopuščajo razmere. V mesecu maju se določi Zrčce in Sentjernej. Kaj se dožene z roditeljskimi sestanki nam bodi zgled Čadram.

Iz slednjega poročila jo izostalo, da je bil tov. Jurko mnogo let prej predsednik našega društva, zlasti takrat, ko se je društvo prerodilo v samoslovensko.

Našemu društvu sta nanovo pristopila tovariša Iv. Womer pri Sv. Kunigundi in Al. Hren v Čadramljah.

Prihodnje zborovanje se vrši v nedeljo, 6. sušca, v Konjicah.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo ima dne 3. marca t. l. v veliki dvorani „Trg. Doma“ v Gorici ob pol 10. uri dopoldne svoj letni občni zbor.

- Vzpored:
1. Pozdrav predsednika.
 2. Poročilo: a) tajnikovo, b) blagajnikovo.
 3. Volitev novega odbora.
 4. Predlogi in nasveti.
 5. Predavanje: a) o kometih, b) zgodovinski pouk v ljudski šoli.

K mnogobrojni udeležbi vabi
odbor.

Trst.

Sestanek tržaškega učit. društva. (Cirilmetodarija; celibat učiteljic.)

Dne 17. februarja t. l. se je vršil sestanek trž. učit. društva ob veliki udeležbi, osobito s strani tovarišic ter v znamenju živahne debate, kar je pozdravljati z veseljem.

Prva točka dnevnega reda je bilo vprašanje, kakšno stališče misli precizovati trž. sl. učiteljstvo napram napadom na našo šolsko družbo C. in M., ki je posebno za naše obmejne kraje vevaležnega pomena.

Govoril je o tem obširno in temeljito naš tov. A. Germek. Pokazal je napad janičarskega lista „Slovenca“ v vsej goloti njegove strankarske zagrizenosti. Omenil je, da se je nameravalo sklicati za nedeljo dne 20. t. m. v Trstu protestni shod v odgovor temu napadu. Na tem shodu bi moral govoriti tudi zastopnik učiteljstva, ki je bilo v omenjenem listu tudi hkrati napadeno. Ker se pa protestni shod zasedaj ne bo vršil, odpade tudi določitev govornika iz učit. stanu na tem shodu.

Da pa tržaško slov. učiteljstvo v kljub temu precizuje svoje stališče napram naši šol. družbi, k črpravno sedaj ustanavlja svoje podružnice po tržaški okolici, ter se pri tem naslanja tudi na pomoč učiteljstva, izjavlja trž. slov. učiteljstvo soglasno, da ne čuti samo pravice, temveč celo dolžnost sodelovati pri kulturnem delu naše šolske družbe C. in M. ter da bo to dolžnost v bodoče izvrševalo s podvojenimi silami.

Druga točka dnevnega reda je bila razprava o eventualnem nadaljnjem službovanju poročenih učiteljic. Pri tej točki se je vnela jako animirana debata, v katero je večalimanj posgla večina zborovalcev.

Najprej je prebrala tovarišica Šajmerjeva spomenico, za katero so glasovale skoraj vse učiteljice, zbrane na nekem sestanku, kjer je bil sprejet skoro s splošnim odobravanjem referat tov. Gregoričeve. Pripomni pa tov. Šajmerjeva, da so se kasneje oglasile druge tovarišice, ki s to spomenico niso zadovoljne. Vprašanje o koristi nadaljnjega službovanja učiteljice ostane tedaj še odprto.

Priglasil se za besedo tov. Germek Anton. Ne strinja se z nazorom, izrečenim v spomenici, da bi poročene učiteljice bile manj sposobne za nadaljno službovanje. S stališča socialnih nazorov moderne dobe ne bismeli braniti poročenim ženi tudi nadaljnjega javnega delovanja. Razmere v družini so lahko take, da bi ona bila primorana iskati si

novih virov zaslužka. A kje ga bo našla, če ne v stroki, za katero se je izobrazila. Zaradi tega, da bodo poročene učiteljice službovale tudi nadalje, se utegne res zgoditi, da bodo absolvirane učit. kandidatkinje morale dolgo čakati na učit. mesta. Ali one si lažje izberejo pot skozi življenje, recimo, da vstopijo v službo pri drugih uradih, negoli poročene učiteljice. Vsekakor pa je s stališča sedanje socialne družbe nesprejemljiva zahteva, da bi se poročenim učiteljicam izplačevala nekaka mesečna penzija. Tudi finance našega mesta tega ne bi dovolile. Polaga na srce tovarišicam, da vso stvar še enkrat premislijo, preden podpišejo omenjeno spomenico.

Nato se oglasi društveni tajnik tovariš Stubel, ki se čudi, da je prišla vsa zadeva še enkrat na dnevni red, ko je pač večina tovarišic odobrila referat Gregoričeve ter po njej predloženo spomenico.

Z ozirom na omenjeni referat se prijavi k besedi tovarišica Tončka Pakičeva, ki čita poročilo, v katerem izkuša spodbijati nekatere razloge proti nadaljnjemu službovanju poročenih učiteljic, navedene po tov. Gregoričevi. Sklepno pride pa skoro do istih rezultatov.

Prijavi se k besedi tov. Ferdo pl. Kleinmayr. Tovarš pravi, da bi se moralo to vprašanje preštetavati od dveh strani. Eno vprašanje je: je li učiteljica-mati postane bolj učiteljica; drugo je li postane bolj mati! Opozori, da edino dejstvo, ki ustvari učiteljico in tudi učitelja kot večalimanj sposobnega za izvrševanje svojih stanovskih dolžnosti, je spoznanje otroške duše. Učiteljica-mati bo imela gotovo več prilike spoznavati otroško dušo na svojih lastnih otrokih ali le — če ne službuje. Ne more si namreč misliti, da bi učiteljica-mati kaj mnogo pridobila potom svojih izkušanj kot mati, če ves čas tiči v razredu. V tem pogledu bi bil njen dobiček minimalen, in to je merodajno. Poročena učiteljica bi tedaj le malo pridobila, ali tudi malo ali nič izgubila na svoji izkušnji. Vpliv njenega nadaljnjega službovanja bi bil irelevanten za prospeh šolstva. Prej dobra učiteljica bi postala mogoče bolj, prej slaba mogoče slabša kar bi se zenačilo. Šola bi tedaj netrpela, pač padom poročene učiteljice. In glavni socialni nalog matere je ravno v prvi vrsti, da vzgoji telesno krepko in moralno čvrsto potomstvo. „Nihče pa,“ je dejal govornik, „mi ne bo s tehtnimi ugovori dokazal, da bodo otroci službujoče učiteljice matere bolj vzgojeni, negoli otroci neslužbujoče matere-učiteljice, ki ima svoje otroke vedno pod skrbnim očesom“. Škoda tedaj, po mnenju tov. Kleinmayrja, ne bo nosila šola, temveč družina poročene učiteljice-matere. Z materialnega vidika pa, je sklenil govornik, naj se le glasuje za nadaljno službovanje poročenih učiteljic, da bo tovarišicam ob dani priliki vsaj dana svobodna izbira, jeli se hočejo povsem posvetiti najsveteljšemu poklicu, ali pa robotati na dve strani.

Po teh besedah govornika se je vnela živa debata. Tov. Germek je omenil, da bi učiteljica-mati pustila svojo deco le nekaj ur z vidka. Tov. Kleinmayr je odvrnil, da so te ure povsem dovolj, da se tisočkrat mašnjeje materialen dobiček napram moralni izgubi. Če bogati sloji zanemarjajo svojo mladino in se šetajo po „korzu“, zato pa tudi vidimo osemnajstletne mladeniče v Trstu, ki so nesposobni za vsak nadaljni življenski pojav. Tov. Trobec se popolnoma strinja z izvajanjem in zaključkom tov. Kleinmayrja. Učiteljici naj bo dana prosta izbira, v slučaju, da slabo izbere, bo trpela njena družina, a ne šola.

Gosja Engelmannova izjavlja, da do sedaj ni še zasledila tako hudega razpora med izvrševanjem učiteljskega poklica in materinstvom. Ugovarja tov. Kleinmayr, da so tako ugodni slučajji kot njen redki, a da tudi pri teh je treba čakati na sklepno sodbo še leta.

Tov. Sabadinova izjavi, da se bo treba glede tega vprašanja ozirati tudi na mnenje ital. tovarišic, vendar bi ji bilo ljubo, da bi se slovenske učiteljice prej neodvisno od njih razgovorile ter formirale tozadevne postulate.

Predsednik, dež. poslanec Ferluga, je ponovno segel v debato, a sklepčno je izrazil željo, da bi se učiteljice trž. okolice še enkrat temeljito posvetovala o tej zadevi ter tudi stopile v tesno zvezo z ital. tovarišicami. „Na podlagi tega, kar ste slišale danes in kar boste še sklepale v prihodnji debati, vam ne bo težko izročiti mi končne rezultate, odobrene po veliki večini,“ je dejal. Vprašanje je tedaj ostalo odprto in se bo o njem še govorilo na prihodnjem sestanku.

Srednješolski vestnik.

** Izpraševalna komisija za slovensko stenografijo v Zagrebu. Doslej nismo imeli komisije, ki bi aprobirala tudi za slovensko stenografijo; na nemških univerzah ni bilo misliti, da bi se kdaj ustanovila taka komisija. To dejstvo je imelo neprijetne posledice za slovenske stenografije, ki si niso mogli pridobiti veljavne aprobacije, in posredno za slovensko stenografijo sploh. Sedaj je odstranjena ta težava; zakaj z odredbo hrvaške vlade z dne 6. januarja t. l., št. 28.359 ki je objavljena v njenem „Službenem Glasniku“ dne 31. januarja t. l., se je izpraševalna komisija pri vse-

učilišču v Zagrebu konstituirala tudi kot komisija za slovensko stenografijo. Komisariji so prof. Fr. Magdič in Mijo Vamberger (oba rodom Slovenca) in prof. Stanko Miholič, ki je vešč slovenščine v govoru in pisavi. — S tem smo Slovenci storili na polju stenografije znaten korak naprej. Opozarjamo na to vse tiste, ki bi hoteli polagati izpit iz slovenske stenografije. Natančnejša pojasnila o tem, kaj se vse zahteva pri tem izpitu, daje prof. Franjo Magdič v Zagrebu, Prilaz 3.

** Društvo bosenskih srednješolskih profesorjev se je 13. t. m. ustanovilo v Sarajevu. Predsednik je sarajevski gimnazijski profesor Mijo Poljak.

** Samoumori dijakov. Blizu Čelja se je vrgel pod vlak 18 letni Henrik Zitzler, rojen v Langenzersdorfu na Nižjem Avstrijskem. Življenje si je končal baje zaradi slabega izpričevala, ki ga je dobil kot osmošolec. — Blizu Znaima se je vrgel 17 letni realce Karel Fritsch na tir ravno, ko je imel priti vlak. Strojevodja ga je sicer opazil, toda vlaka ni mogel več ustaviti, in ta je odrezal realcu glavo in roko proč. Samoumori je bilo vzrok slabo izpričevalo. — V Opavi v Sleziji se je ustrelil petošolec R. Abendroth, ker je dobil iz matematike nezadosten red.

** Diši po maščevanju. Listi so poročali, da je dobilo na celjski višji gimnaziji v prvem semestru 50 slovenskih dijakov dvojko. Dotični gospod, ki tako rad daje slovenskim dijakom dvojke, je prof. Eisner. Zaradi notic v slovenskem časopisu se je Eisner izrazil v šoli sledeče: „In če me ti umarjani slovenski (rabil je besedo „windisch“) še tako napadajo, jaz ostanem pri svoji metodi.“ Iz teh njegovih besed zveni precej narodna nestrpnost; zveni tudi nekaka strast po maščevanju nad slovenskimi dijaki. Prof. Eisner bi bil pač boljše storil, da se je posvetil politiki, kakor pa — da se je posvetil vzgoji mladine.

Književnost in umetnost.

Žepni koledarček slovenskega štajerskega učiteljstva 1910. „Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ je izdala imenovani koledarček ter ga podarila svojim članom kot novoletno darilec. Stroški izdaje in razpošiljanja so pokriti s plačanimi inserati in kakor čujemo, je ostala še lepa vsotica kot prebitek. Sestavljen je koledarček zvezin tajnik tov. Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem gradu. Razen navadne koledarske vsebine (pri vsakem mesecu je prazna stran kot zapisnik), lestvice za pristojbine kolkov, tabele glede dohodninskega davka, poštinih tarifov je v knjižici še več zanimivih sestavkov tako o metrični meri in utežih, razni podatki o dolgotni in brzini, okrajšave na vizitnicah, denar evropskih držav in njega preračunavanje. Ker je koledarček namenjen le štajerskemu učiteljstvu, je prav umesten spis: „Nekaj statističnih podatkov o deželi Štajerski“. Osem strani obravnava n. kratko našo organizacijo. Navedene so sledeče korporacije: Zveza slovenskih učiteljev in in učiteljic, Socialni odsek Zveze, Steiermärkischer Lehrerbund, Zaveza avstr. jugoslovenskih učit. društev, Zveza slovenskega učiteljstva v Avstriji, Društvo slov. učiteljic, Učiteljska tiskarna, Jubilejska samopomoč, Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani, Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani ter Slovenska Šolska Matica. O vsakem teh društev je navedeno najvažnejše. Temu oddelku sledi odstavek „Šolske oblastnije“. Nadalje je v koledarčku vozni red železnice in pošt na Spodnjem Štajerskem, se stavljen po uradnih podatkih. Oglasov je kakih 20 strani in končno je še več praznih listov kot notes. Knjižica je praktično urejena, in se bo še izpopolnjevala. Letos je bil začetek in je bilo — kakor smo zvedeli — le malo časa na razpolago, ker se je ideja, izdati tak koledarček, izprožila šele pozno na jesen.

Zvonček. Štev. 2. in 3. izideta skupno dne 1. marca.

Popotnik. Vsebine 1. let. štev.: 1. Karel Kveder: Vzgojni pomen domačije in šole. — 2. Avguštin Požegar: Svobodna beseda o svobodni metodi. — 3. Umetniški vzgoji: Dragotin Humek: K poglavju o šolski tabli 13 — H. Družovič: Poučujmo petje po notah. — 4. Dr. Jos. Tominšek: Kako pišemo krajiška lastna imena? — 5. Erzé: Repatice ali kometi. — 6. Književna poročila. — 7. Razgled po pedagoškem in znanstvenem polju: Časopisni pregled. — Šolske in učiteljske vesti. — Razne vesti — Vsebine 2. let. štev.: 1. Avguštin Požegar: Svobodna beseda in svobodni metodi. — 2. Karel Kveder: Vzgojo pomen domačije in šole. — 3. Fran Vajda: K slovenski terminologiji v geometriji — 4. Dr. Jos. Tominšek: Kako pišemo krajiška lastna imena. — 5. Erzé: Repatice ali kometi. — 6. Književna poročila. — 7. Razgled: Časopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Šolstvo v tujini. — Jugoslovanski pregled. — Razne vesti.

Ali ste že našemu listu pridobili novega naročnika? — Ako še ne, storite to takoj!